

Çanakkale İl Merkezi Dershanelerinde Coğrafya Öğretimine Yönelik Değerlendirme

Rüştü Ilgar²⁸

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

Cemal Korkut²⁹

Gazi İlköğretim Okulu

Özet

Bu çalışmada Çanakkale Merkez ilçede yer alan tüm dershanelerde 311 öğrenci üzerinde yürütülen bu çalışmada Coğrafya öğretimi öğrenci görüşlerine göre uygulamaya yönelik değerlendirmelere gidilmiştir. Öğrencilerin dershanelerden beklentilerini ölçmeye yönelik, uzman görüşleri alınarak hazırlanan anket uygulanmıştır. Araştırma il merkezinde yer alan özel dershanelerin tamamında (toplam 9 dersane), Coğrafya dersi alan tüm öğrencilerin (toplam 311) görüşlerine başvurularak gerçekleştirilmiştir. Bu yaklaşımla Çanakkale dershanelerinin Coğrafya eğitimi ulaştıkları noktalar irdelenerek sonuç ve önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Coğrafya, Dersane, Çanakkale, Öğrenci görüşleri

²⁸ Eğitim Fakültesi, Coğrafya Öğretmenliği, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, 17100 Çanakkale.

²⁹ Gazi İlköğretim Okulu Müdürü, Camii-kebir Mah. Kenan Evren Cad. Ezine / Çanakkale.

Giriş

Çanakkale'nin Eğitim Durumu

Çanakkale ili eğitim öğretim durumu ve fiziki koşullar bakımından oldukça iyi durumdadır. İlk ve orta öğretimde okullaşma oranı ve başarı oranları yüksektir. İldeki okur-yazar oranı % 93'tür. 2004-2005 Eğitim Öğretim yılında 203 ilköğretim okulunda 2,570 öğretmen görev yapmakta olup, 48,968 öğrenci öğretime devam etmektedir. Derslik başına düşen öğrenci sayısı 22'dir. 2004-2005 öğretim yılında 497 yerleşim biriminden 9,776 öğrenci 83 merkez okula taşınmaktadır. Orta öğretimde; 60 lise ve dengi okullarla birlikte okul sayısı 78'dir. Lise ve dengi okullarda 1,381 öğretmen görev yapmakta olup 16.877 öğrenci eğitim öğretime devam etmektedir. Orta öğretimde derslik başına düşen öğrenci sayısı 23'tür. Yüksek öğretimde, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi bünyesinde 9 fakülte, 2 yüksekokul ile 11 meslek yüksekokulu ve 2 enstitü bulunmakta olup, 17.500 civarında öğrenci öğrenim görmektedir.

Çanakkale ili merkez ilçede 1998-1999 öğretim yılında okul sayısı 30, öğrenci sayısı 11 592, öğretmen sayısı 653 ve derslik sayısı 260 tır. Bu değerler 2001-2002 öğretim yılında okul sayısı 32 öğrenci sayısı 11 632 ve öğretmen sayısı 608 olmuştur. Türkiye genelinde ise 1999-2000 öğretim yılında okul sayısı 43 257, öğrenci sayısı 9 844 444 (erkek 5 354 700, kız 4 529 744) ve öğretmen sayısı 324 257'dir. En fazla öğrenci Çanakkale merkez ilköğretim okullarında ve taşıma merkezi konumunda olan Kepez İlköğretim Okullarındadır. Merkez ilçede birleştirilmiş sınıflı ilköğretim okulu yoktur. Merkez ilçede öğretmen başına düşen öğrenci sayısı 21 iken köylerde 9'dur. Derslik başına düşen öğrenci sayısı ise şehirde 34, köyde 20'dir. Merkez ilçede yer alan özel dersane sayısı ise 9 dur.

Üniversite Giriş Sınavında Çanakkale'deki Dershanelerin Rolü

Eğitimin, yetenekli genç insanlara, kendilerini toplumda değer verilen bir konum sağlayabilecek becerileri kazandırarak servet ve güç eşitsizliklerini ortadan kaldıracağı ileri sürülür (Giddens, 2000, s.446). Türk eğitim sisteminde başarı, odak kavram haline gelmiştir. Anne, babalar, çocuklarının üniversitede iyi bir lisans programına yerleşmesi için her türlü özveride bulunmaktadırlar. Türkiye'de üniversiteye giriş süreci ilköğretimin ilk yıllarından başlamakta ve zorlamalı bir süreç olarak yaşanmaktadır (Yıldırım & Ergene, 2003, s.224). İyi bir ücretle iş bulabilmek için bölümler incelendiğinde o yıl üniversite sınavına giren öğrenciler arasında en başarılı % 5'lik grubun içinde yer almak gerekmektedir. Dolayısıyla lise yıllarında da öğrenciler üniversitede iyi bir programı kazanabilmek için çok çalışmak ve milyonu aşkın akranı ile rekabet ederek yüksek bir akademik başarıyı yakalamak zorundadır (Yıldırım & Ergene, 2003, s.225). Amaçları, üniversite adaylarını üniversite giriş sınavlarına hazırlamak olan dershaneler, aslında eğitim sisteminde mevcut olan bir boşluğu doldurmaktadır. Coğrafyanın önemi ÖSS'de çıkan soru sayısı ile orantılıdır (İlgar, 2006, s.282).

Üniversiteye giriş sınavı son yıllarda özellikle medya araçlarının da artması ve konuya yoğun dikkat çekilmesiyle birlikte, sayıları 1.5 milyona yaklaşan genç bir grubun başarılı olabilmek, bir yükseköğretim programını kazanarak eğitim almaya hak kazanmak adına yarıştığı, dolayısıyla toplumun büyük bir kesiminin ilgilendiği bir konu haline gelmiştir. Çünkü bu sınav tüm öğrencilerin ve onların velilerinin hayatında son derece önemli bir yere sahiptir. Bu sınav sonunda sınavı kazanan öğrenciler öğrenim görmek istedikleri meslek

branşlarında öğrenim görmeye hak kazanmaktadırlar (Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi-ÖSYM, 2001).

Sınav sonunda öğrencilerin öğrenim görmek istedikleri meslek dallarına göre 2007-ÖSS'ye giren adaylara iki bölümden oluşacak bir sınav uygulanacaktır. Birinci bölümle ortak derslerle ilgili Türkçe Testi (Tür), Sosyal Bilimler-1 Testi (Sos-1), Matematik-1 Testi (Mat-1), Fen Bilimleri-1 Testi (Fen-1); ikinci bölümde ise liselerin alan derleri ile ilgili Edebiyat-Sosyal Bilimler Testi (Ed-Sos), Sosyal Bilimler-2 Testi (Sos-2), Matematik-2 Testi (Mat-2) ve Fen Bilimleri-2 Testi (Fen-2) yer alacaktır (ÖSYM, 2007, s.9).

Tablo 1

ÖSS'deki Coğrafya Testleri ve Kapsamları

Test	Testin Kapsamı	Soru Sayısı Payı (%)
Sosyal-1	Coğrafya	34
Edebiyat-Sosyal	Türkiye Coğrafyası	27
Sosyal-2	Ülkeler Coğrafyası	23

Kaynak. ÖSYM, Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sistemi Kılavuzu, 2007, s.24, Ankara.

Tablo 1'de görüldüğü üzere ÖSS birinci bölümdeki Sosyal Bilimler-1 testinin % 34'ü, ÖSS ikinci bölümdeki Edebiyat-Sosyal Bilimler testinin % 27'si, Sosyal Bilimler-2 testinin % 23'ü coğrafya sorularından oluşmaktadır.

Tablo 2

Ağırlıklı ÖSS Puanları (AÖSS) Hesaplanırken Test Standart Puanlarının Çarpılacağı Katsayılar

AÖSS Puanları	Tür	Sos-1	Mat-1	Fen-1	Ed-Sos	Sos-2	Mat-2	Fen-2	Dil
AÖSS-SÖZ-1	1,0	0,7	0,3	0,2	-	-	-	-	-
AÖSS-SAY-1	0,3	0,2	1,0	0,7	-	-	-	-	-
AÖSS-EA-1	0,8	0,3	0,9	0,2	-	-	-	-	-
AÖSS-DİL	0,5	0,2	0,2	1,0	-	-	-	-	1,2
AÖSS-SÖZ-2	0,5	0,35	0,3	0,2	0,5	0,35	-	-	-
AÖSS-SAY-2	0,3	0,2	0,5	0,35	-	-	0,5	0,35	-
AÖSS-EA-2	0,4	0,3	0,45	0,2	0,4	-	0,45	-	-

Kaynak. ÖSYM, Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sistemi Kılavuzu, 2007, s.25, Ankara.

Tablo 2'de görüldüğü gibi 2007-ÖSS'ye giren adayların AÖSS-SÖZ-1, AÖSS-SAY-1, AÖSS-EA-1 ve AÖSS-DİL puanlarının hesaplanmasında farklı oranlarda olsa da Sosyal Bilimler-1 Testindeki coğrafya soruları etkili olmaktadır. Bu puan türleri ortaöğretim kurumlarındaki tüm öğrencileri kapsamaktadır. 2007-ÖSS ikinci bölümündeki sorulardan ise sınava giren adayların AÖSS-SÖZ-2 ve AÖSS-EA-2 puanı hesaplanacak olan öğrenciler coğrafya sorularından etkilenmektedir. Sonuç olarak ÖSS sınavının birinci bölümüne giren tüm bölüm öğrencileri, ikinci bölümüne giren sözel ve eşit ağırlık öğrencileri coğrafya sorularından farklı oranlarda da olsa etkilenmektedir.

Yukarıda da görüldüğü gibi dershanelerin varlığı üzerinde farklı görüş ve yaklaşımların bulunduğunu ortaya koymaktadır. Dershanelerin ortaya çıkışından bu yana varolan tartışmaların günümüzde ve hatta gelecekte de devam edeceği kuşkusuzdur. Ancak varoluş nedenleri ne olursa olsun dershaneler bu gün eğitim sistemimizde etkin olarak vardır. Bu bakımdan ortaöğretim coğrafya öğretimi bakımından yükledikleri misyonu ortaya çıkarmak oldukça önemlidir.

Dershanelerdeki Coğrafya Öğretiminde Öğretmen Faktörünün Önemi

Bireye sınıf dışındaki coğrafi realiteyi değerlendirme ve kavrama, harita, şekil ve grafikler aracılığıyla bulunduğu çevrenin dışındaki coğrafi olayları kavrama, insanla ortam arasındaki ilişkileri değerlendirme alışkanlıklarının kazanılması olarak ele alınan coğrafya öğretiminin en önemli unsurlarından biri de coğrafya öğretmenleridir (Güngördü, 1999, s.122). Her alanda olduğu gibi Coğrafya öğretiminde de kalıcı öğrenmeyi öğretmen, doğru ve yerinde kullanılan; yöntem, teknik ve araç-gereç tercihiyle sağlayacaktır (Coşkun, 2004, s.99).

Öğretim Yöntem, Teknik ve İlkeler

Yöntem, gerçeğe en kısa yoldan ulaşmak için kullanılan zihinsel ve işlemsel süreçlerdir (Sönmez 1998:1). Sosyal Bilimlerde her çeşit öğrenmeyi gerçekleştirecek tek bir yöntem yoktur, birbirlerine benzer veya farklı olan çeşitli yöntem ve teknikler vardır. Her yöntemin üstünlükleri yanında, yetersizlikleri, sınırlılıkları vardır. Bu yüzden tek yöntemle yetinmemek, yöntemleri çeşitlendirmek; dolayısıyla birinin yetersizliğini, bir başkasının üstün yanlarıyla gidermek gerekir (Ünal & Çelikkaya, 2004, s.153).

Dershanelerde kullanılan araçlar ve gereçler: Eğitim öğretim sürecinde görme duyusunun öğrenmeye etkisinin fazla olduğu bilinmektedir. Bu yüzden coğrafya öğretiminde de etkin öğrenme için bazı coğrafi olayların yerinde incelenmesinin yanında sınıf ortamında çeşitli araç, gereç ve materyallerin kullanımı zorunludur (Öztürk, 2002, s.126). Coğrafya öğretiminde arazi çalışmalarının çok az yapıldığı ülkemizde; bilgi edinmek ve coğrafi özellikleri görmek için çeşitli yerlere gidemiyorsak o mekânları fotoğraf, slayt, video kaset vb. çeşitli araçlar ile sınıf ortamına taşımak gerekir (Tomal, 2004, s.185). Coğrafya öğretiminde araç, gereç ve materyallerin öğrenciler tarafından kolayca görülebileceği bir yerde bulundurulmaları daha uygun olacaktır. Bunu sağlamanın en güzel yolu okullarda coğrafya dersliklerinin oluşturulmasıdır (Öztürk, 2004, s.126).

Coğrafya öğretiminde, öğretilmesi zor olan coğrafi terimler için açık ve net ifadeler kullanılmalı, bunlar şekil, fotoğraf ve slaytlarla desteklenmelidir (Akbulut, 2004, s.68). Dershanelerde Coğrafya ders kitaplarına uygun, sınava yönelik kavramayı kolaylaştırmayı dikkate alınan unsurlar açısından, en önemli boyutun kitapların içerik (eğitsel tasarım) yönü olduğu açıktır (İlgar & Korkut, 2005). Bu doğrultuda dersane dersliği içinde kullanılan araç ve gereçler nitelik bakımından çok iyi hazırlanmış içeriği iyi şekilde destekleyici özellikte olmalıdır.

Sınıfta zamanın ve öğretimin yönetimi: Öğretim yöntemleri içerisinde, modern yöntemlerin klasik yöntemlere, oranla daha çok zamana ihtiyaç hissettirdiği görülmektedir. Büyükkaragöz ve Çivi'ye göre bazı öğretmenlere klasik yöntemleri neden daha fazla tercih ettiği sorulduğunda, klasik yöntemlerde zamanı, daha ekonomik kullandıklarını açıklamışlardır (Turan, 2004). Mesleki yeterliliğin kesin olarak bilinen elementleri, öğretmenin etkili disiplin ya da sınıf yönetimine sahip olması ile açıklanabilir (Huberman, 1993, s.128). Sosyal bilimlerde iyi bir öğretim için alternatif görüşlere yer verilmelidir (McKeechie, 1999, s.34). Zaman kavramı sınavda başarıyı etkileyen en temel belirleyici unsurlardan biri olduğundan dersane öğretiminde en etkili süreçtir. Ancak ders işlenirken öğrencilerin coğrafya konuları hakkında farklı görüşlerini açıklamalarına fırsat tanınarak onlarda düşünce gücünün geliştirilmesi sağlanması anlaşılması güç unsurları ortadan kaldırmaktadır.

Öğretmen-öğrenci iletişimi, öğrenme ortamının düzenlenmesi: Eğitimin tüm süreçlerinde yapılan çalışmalar, bilgi ve becerileri öğrencilere daha iyi kazandırabilmek içindir. Bu nedenle hangi yöntem ve metot kullanılırsa kullanılsın başarı için öğrencilerle etkili bir iletişimin kurulması şarttır. Bir iletişim süreci olan eğitimde, beden dilinin etkin kullanımı ayrı bir öneme sahiptir. Bu dil öğretmenler açısından vazgeçilmezdir. Bu nedenle öğretmenler, öğrencilerin beden dili sinyallerini çözebilmeli ve kendisi de bu dili bilinçli olarak kullanabilmelidir (Selçuk, 2000, s.130). Öğrenme ortamının fiziki donanımı, renk, ısı, sıcaklık, basınç faktörleri algıda seçiciliği artırmaktadır (İlgar, 2007, s.39).

Ölçme ve değerlendirme: Eğitimde bireylere kazandırılacak davranışlar; gözlenebilir, ölçülebilir ve istendik olmalıdır (Tay, 2004, s.2). Ölçme; öğretimin amacına ulaşma derecesini gösteren bir faaliyettir. Bu faaliyet sınavlarla gerçekleşir. Değerlendirme; öğretim faaliyetinde, başarıya ulaşma durumunun ölçüsüdür. Öğrenci başarısının ölçüsü olan değerlendirme işlemi sonucunda öğrenci başarısının tespiti not veya puan ile anlaşılır. Bunun sonucu olarak başarıya ulaşmada gerekli tedbirler, aile, okul ve öğretmen tarafından alınır. Çünkü öğretimde esas olan başarıya ulaşabilme yolunda gereken adımları atabilmektir (İlgar, 2006, s.281).

Araştırmanın Önemi

Ülkemizde dersane öğretimi son yıllarda neredeyse ortaöğretim örgün eğitim kurumlarıyla bütünleşmiştir. Öyle ki dersane desteği ilköğretim düzeyinden başlamakta, ortaöğretim boyunca devam etmekte, bazen ortaöğretim kurumlarından mezun olunduktan sonrada devam edebilmektedir. Dershanelerin günümüzde bu kadar fazla yaygınlaşmasının, başta “eleyici özelliğe sahip” sınav sistemi olmak üzere birçok nedeni vardır. Bu etmenlerden biri de ortaöğretim kurumlarında işlenen derslerde istenilen bilgi düzeyine erişememe durumudur. Bu nedenle ortaöğretim kurumlarında işlenen coğrafya derslerinde istenilen düzeye ulaşamama sonucunda dersane ihtiyacının ortaya çıkması, öğrenci görüşleri doğrultusunda irdelenmesi gereken bir konudur.

Bu araştırma, ortaöğretim kurumlarımızdaki toplam kalite anlayışı doğrultusunda müşteri konumunda değerlendirilen öğrencilerin görüşlerine göre, Çanakkale merkez ilçedeki tüm dershanelerde coğrafya öğretiminin değerlendirilmesi, öğrenci yapısal özellikleri ile çeşitli değişkenlerin etki ilişkilerine bakılarak bulguların ortaya konulması açısından önem taşımaktadır.

Bu çalışma sonucunda elde edilecek bulguların;

1. Özel dersane öğretmenlerin ders işleme yöntemlerini ve bu yöntemlerin etkinliğini görmeleri,
2. Dershanelerdeki coğrafya öğretimi konusu ile ilgili yapılacak deneysel çalışmalara,
3. Dershanelerin öğrenci görüşleri doğrultusunda yüklendiği misyon ve var oluş nedenlerinin daha iyi anlaşılması,
4. Eğitim sistemimizin şekillenmesinde etkili olan uzmanların, sistemsal yaklaşımlarını ülkemizin gerçeklerine uydurması açısından yardımcı olması beklenmektedir.

Yöntem ve Evren

Bu çalışmada random veriler yerine Çanakkale ili merkez ilçede bulunan tüm dershanelerdeki orta öğretim son sınıf öğrencilerinin görüşlerine göre, coğrafya öğretimi değerlendirilmiştir. Verilerin toplanması amacıyla hazırlanan, öğrencilere yönelik anket

formu iki ana bölümden oluşmaktadır ve birinci bölümde kişisel bilgilere, ikinci bölümde ise dershanelerdeki coğrafya öğretimine ilişkin sorular yer almaktadır. İkinci bölümde yer alan sorular, eğitim alanında yapılan araştırmaları içeren bilimsel makalelerin incelenmesinden sonra şekillendirilmiştir.

Öğrencilerin görüşlerini belirlemek için betimleyici alan araştırma yöntemi kullanılmıştır. Ankete dayalı betimleyici alan araştırmasının en temel kabullerinden biri, görüş ve bilgilerine başvurulacak deneklerin güven verici bir ilişki temelinde, samimi ve dürüst cevaplar verdikleri, gerçeği yansıtacakları kabulüdür. Bu güvenin sağlanması için formlardaki soruların sadece başlıkta ifade edilen araştırma konusu için kullanılacağı, araştırma sonucunda elde edilen bulguların geçerliliğinin anket sorularına verilecek cevapların içtenlik ve samimiyetine bağlı olacağı anket formu üzerinde belirtilmiştir. İsim veya diğer türden kişisel mahremiyetlere ilişkin sorular sorulmamış, toplanan verilerin resmi veya resmi olmayan diğer amaçlarla kullanılmayacağı konusunda güven sağlanmıştır.

Anketin ikinci bölümü 12 sorudan oluşmaktadır. Anket sorularının değerlendirilmesinde beşli likert ölçeği kullanılmış, Her Zaman (5), Çoğu Zaman (4), Ara Sıra (3), Çok Nadir (2), Hiçbir Zaman (1) olarak değerlendirilmiştir. Çalışmada dershanelerdeki coğrafya öğretimi dört ana kategoriye ayrılarak ele alınmıştır. Dershanelerdeki coğrafya öğretiminin incelenmesinde dikkate alınan ana başlıklar,

1. Öğretim Yöntem, Teknik ve İlkeleri
2. Sınıfta kullanılan araçlar ve gereçler
3. Sınıfta Zamanın ve Öğretimin Yönetimi, Öğretmen-öğrenci iletişimi ve Öğrenme ortamının düzenlenmesi
4. Ölçme ve Değerlendirme

Yapılan araştırmanın sonuçlarına ne derece güvenilebileceğini belirleyebilmek için, öncelikle güvenilirlik analizi yapılarak cronbach' alpha değerine bakılmıştır. Güvenilirlik analizi sonucunda cronbach's alpha değerinin yüksek bir değer olduğu görülmektedir ($\alpha=0,88$). Bu değer yüksek bir değer olması, araştırmada kullanılan ölçeğin güvenilir bir ölçek olduğunu ifade etmektedir.

Araştırmanın evrenini, 2006-2007 Öğretim yılında Çanakkale ili merkezinde bulunan dershanelere devam eden son sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırma için il merkezinde bulunan 9 adet dershanede anket uygulaması yapılmıştır. Bu dershaneler araştırma esnasında kendi isimleriyle değerlendirilmiştir. Araştırmanın örneklemini belirtilen dershanelerdeki ortaöğretim son sınıf öğrencilerinin 311 tanesi oluşturmaktadır.

Verilerin analizi ve yorumlanması ise aritmetik ortalama, frekans, yüzde, $-t.05$ testi ve varyans analizi istatistik işlemlerle analiz edilmiştir. Verilerin analizi bilgisayar yardımı ile SPSS (Statistical Package for Social Science) paket programı kullanılarak yapılmıştır.

Ulaşılan bulgular ve yorumlara dayalı olarak, dershanelerdeki coğrafya öğretiminin yapısı ortaya konulmuş, eğitim sürecinde, rollerini yerine getirmelerini daha etkili kılma ve öğrencilerin beklentilerini daha sağlıklı noktalara taşımaları konuların yönelik öneriler geliştirilmiştir.

Önceki Çalışmalar

Literatür incelendiğinde, özellikle dersaneler konusunda yapılan araştırma sayısının, konunun ülke gündeminde sahip olduğu öneme cevap veremediği görülmektedir. YÖK'ün tez arama sayfasında “dershane” kelimesi tarandığında 40 adet çalışmanın olduğu görülmektedir. Bunların içinde 5 tanesi dersanelerdeki öğretim etkinlikleri ile ilgili olup coğrafya öğretimi ile ilgili yapılmış çalışmaya rastlanmamıştır. Bu bakımdan bu çalışma alanında ilktir. Genel olarak eğitim alanında yapılan çalışmalar taranarak dersanelerdeki coğrafya öğretimi için uyarlanmıştır.

Sezer ve Tokcan (2003) tarafından “işbirliğine dayalı öğrenmenin coğrafya dersinde akademik başarı üzerine etkisini belirlemek” amacıyla, deneysel bir çalışma yapılmıştır (s.227-242). Duman (1986) tarafından “Özel Dersaneler” adlı tez çalışması yapılmıştır. Bu çalışmada dersanelerin geçmişten günümüze bir süreç içindeki gelişimi incelenmiştir. Dağlı (2006) tarafından “Özel Dersanelere Öğrenci Gönderen Velilerin Dersaneler Hakkındaki Görüş ve Beklentileri” adlı tez çalışması yapılmıştır. Bu çalışmada özel dersanelerin ortaya çıkışı tarihsel gelişimi, gelişmiş bazı ülkelerdeki üniversiteye giriş sistemleri ve özel dershanecilik üzerinde durulmuştur. Yapıcı ve Gülveren (2002) tarafından “Öğrenci Açısından Öğretmen Nitelikleri” konulu bir çalışma yapılmıştır. Araştırmada 203 öğrenci kullanılmıştır. Araştırma sonucuna göre bilişsel özelliklere ilişkin olarak öğretmenlerde en çok aranan nitelik konu uzmanlığıdır. Demirkaya'nın “Yaşantısal Öğrenme Kuramının Coğrafya Öğretimine Uygulanması” konulu çalışmasında, yaşantısal öğrenme kuramı ile ilgili olarak oldukça zengin bir yabancı literatür taraması çerçevesinde, sağlanan yararlar ve kuramın öğrenme stili aşamaları ortaya konulmuştur. Karadoğan ve Arslan “Coğrafya Eğitiminde Etkileşimli Çoklu Ortam (Mm) Uygulamaları, Animasyonlar ve Önemi” adlı bir çalışma yapmışlardır. Çalışmanın sonucunda; çoklu ortam araçlarının coğrafya öğretiminde kullanılmasının sağladığı birçok yarar ortaya konulmuştur (Karadoğan ve Arslan, 2004). Tomal (2004) tarafından yapılan “Liselerimizde Uygulanan Coğrafya Öğretim Programlarının Sorunları ve Çözüm Önerileri” adlı çalışmada; lise coğrafya öğretim programları ele alınmıştır. Öztürk (2002) tarafından yapılan “Liselerde Coğrafya Öğretiminde Araç, Gereç, Materyal Kullanımı ve Önemi” adlı deneysel çalışmada sonuç olarak liselerdeki coğrafya öğretiminde araç, gereç ve materyallerin fazla kullanılmadığı belirlenmiştir. Tay (2004) tarafından yapılan “Sosyal Bilgiler Dersinde Anlamlandırma Stratejilerinin Yeri ve Önemi” adlı çalışmada bilgiyi daha iyi öğrenebilmek ve öğrenilen bilginin kalıcılığını sağlamak için, anlamlandırmayı (kodlamayı) güçlendirici stratejiler açıklanmıştır. Ilgar tarafından yapılan “Coğrafya Öğretiminde Temel Sorunlar ve Çözüm Öneriler” adlı araştırmada coğrafya öğretiminde yaşanan temel sorunlar değerlendirilmiş ve çözüm önerileri getirilmiştir (Ilgar, 2006). Demirkaya ve Tokcan (2006) tarafından yapılan “Coğrafya Öğretiminde Televizyon ve Video Kullanımı” adlı çalışmada, coğrafya öğretiminde televizyon ve video kullanımı yanında kelime-şekil haritaları ile hareketli şemalar üzerinde durularak, görselliğin coğrafya öğretimi üzerindeki önemi belirtilmiştir. Uludağ ve Odacı (2002) tarafından “Eğitim Öğretim Faaliyetlerinde Fiziksel Mekân” adlı bir çalışma yapılmıştır. Bu çalışmada fiziksel ortam ve öğeleri başlığı altında; öğrenci sayısı, renk, ışık, ısı, temizlik gürültü, görünüm ve yerleşim düzeni üzerinde durulmuştur. İpşir tarafından yapılan “Sınıf Yönetiminde; Öğrencilerle Sağlıklı İletişim Kurabilmenin ve Olumlu Sınıf Ortamı Yaratmanın Rollerini” adlı çalışmada olumlu bir sınıf ortamı oluşturabilmek için nasıl bir sınıf yönetiminin sağlanması gerektiği hususunda yapılması gerekenleri aşama aşama işlemiştir (İpşir 2002).

Bulgular

Öğrencilerin Kişisel özelliklerine İlişkin Bulgular: Öğrencilerin cinsiyet ve okul türüne göre dağılımlarına bakıldığında erkek öğrencilerin yüzde 47,6 olduğu, kadın öğrencilerin ise yüzde 52,4 olduğu, erkek öğrencilerin yüzde 16,2'sinin Anadolu liselerinde, yüzde 61,5'inin genel liselerde, yüzde 22,3'ünün meslek liselerinde okuduğu, kız öğrencilerin yüzde 16,0'sının Anadolu liselerinde, yüzde 57,1'inin genel liselerde, yüzde 27,0'sinin Meslek liselerinde okumaktadır.

Tablo 3
Öğrencilerin Cinsiyet ve Okul Türlerine Göre Dağılımları

Okul Türü	Cinsiyet				Genel	
	Erkek		Kadın			
	f	%	f	%	f	%
Anadolu L.	24	16,2	26	16,0	50	16
Genel L.	91	61,5	93	57,1	184	59.2
Meslek L.	33	22,3	44	27,0	77	24,8
Toplam	148	47,6	163	52.4	311	100

Tablo 4'te Öğrencilerin cinsiyet ve bölümlerine göre dağılımlarına bakıldığında, erkek öğrencilerin (yüzde 47,6) yüzde ,7'sinin sayısal, yüzde 54,1'inin eşit ağırlık, yüzde 23,0'ünün sözel, yüzde 22,3'ü, kız öğrencilerin (yüzde 52,4) yüzde 62,0'sinin eşit ağırlık, yüzde 13,5'inin sözel, yüzde 24,5'inin diğer bölümlerde okumaktadırlar.

Tablo 4
Öğrencilerin Cinsiyet ve Bölümlerine Göre Dağılımları

Bölüm	Cinsiyet				Genel	
	Erkek		Kadın			
	f	%	f	%	f	%
Sayısal	1	,7	0	0	1	,3
Eşit Ağırlık	80	54,1	101	62,0	199	58.2
Sözel	34	23,0	22	13,5	56	18
Diğer	33	22,3	40	24,5	74	23.5
Toplam	148	47.6	163	52.4	331	100

Tablo 5'e göre Öğrencilerin cinsiyet ve başarı durumlarına göre erkek öğrencilerin (yüzde 47,6) 5,00'lık not sistemi üzerinden yüzde 8,8'sinin 2,00-3,00 arasında, yüzde 41,2'sinin 3,00-4,00 arasında, yüzde 50,0'sinin 4,00-5,00 arasında bir başarıya, kız öğrencilerin (yüzde 52,4) 5,00'lık not sistemi üzerinden yüzde 9,2'sinin 2,00-3,00 arasında, yüzde 37,0'sinin 3,00-4,00 arasında, yüzde 54,0'ünün 4,00-5,00 arasında bir başarıya sahiptir.

Tablo 5
Öğrencilerin Cinsiyet ve Okuldaki Başarı Durumlarına Göre Dağılımları

Başarı	Cinsiyet				Genel	
	Erkek		Kadın			
	f	%	f	%	f	%
2.00-3.00 Arası	13	8,8	15	9,2	28	9
3.00-4.00 Arası	61	41,2	54	33,1	115	37
4.00-5.00 Arası	74	50,0	94	57,7	168	54
Toplam	148	47.6	172	52.4	311	100

Tablo 6’da öğrencilerin cinsiyet ve dershaneye gidiş yıllarına göre dağılımlarına bakıldığında, erkek öğrencilerin (yüzde 47,6) yüzde 60,8’inin 1 yıl, yüzde 33,1’inin 2 yıl, yüzde 4,1’inin 3 yıl, yüzde 2,0’sinin 4 yıl, kız öğrencilerin (yüzde 52,4) yüzde 54,0’ünün 1 yıl, yüzde 42,3’ünün 2 yıl, yüzde 3,1’inin 3 yıl, yüzde 0,6’sının 4 yıl dershanelere devam etmektedir.

Tablo 6
Öğrencilerin Cinsiyet ve Dershaneye Gidiş Yıllarına Göre Dağılımları

Dershane Süresi	Cinsiyet				Genel	
	Erkek		Kadın			
	f	%	f	%	f	%
1 yıl	90	60,8	88	54,0	178	57,3
2 yıl	49	33,1	69	42,3	118	37,9
3 yıl	6	4,1	5	3,1	11	3,5
4 yıl	3	2,0	1	,6	4	1,3
Toplam	148	47,6	163	52,4	311	100

Tablo 8’de de görüleceği üzere; öğrencilerin okuduğu okul türü ve bölümlerine göre dağılımlarına bakıldığında; Anadolu lisesi öğrencilerinin (yüzde 16) yüzde 80’inin eşit ağırlık, yüzde 20,0’sinin sözel, genel lise öğrencilerinin (yüzde 59,2) yüzde 0,5’inin sayısal, yüzde 75,5’inin eşit ağırlık, yüzde 25,0’inin sözel, meslek lisesi öğrencilerinin (yüzde 24,8) yüzde 5,2’sinin eşit ağırlık, yüzde 94,8’inin diğer (meslek liselerinin farklı bölümleri) bölümlerde okuduğu tespit edilmiştir.

Tablo 8
Öğrencilerin Okuduğu Okul Türü ve Bölümlerine Göre Dağılımları

Bölüm	Okul Türü						Genel	
	Anadolu		Genel		Meslek			
	f	%	f	%	f	%	f	%
Sayısal	0	0	1	0,5	0	0	1	,3
Eşit Ağırlık	40	80,0	137	74,5	4	5,2	181	58,2
Sözel	10	20,0	46	25,0	0	0	56	18
Diğer	0	0	0	0	73	94,8	73	23,5
Toplam	50	16	184	59,2	77	24,8	311	100

Tablo 9’da öğrencilerin okuduğu okul türü ve okuldaki başarı durumlarına göre dağılımlarına bakıldığında, Anadolu lisesi öğrencilerinin (yüzde 16) 5,00’lük not sistemi üzerinden yüzde 8,0’inin 3,00-4,00 arasında, yüzde 92,0’sinin 4,00-5,00 arasında bir başarıya, Genel lise öğrencilerinin (yüzde 59,2) 5,00’lük not sistemi üzerinden yüzde 13,6’sının 2,00-3,00 arasında, yüzde 41,8’inin 3,00-4,00 arasında, yüzde 44,6’sının 4,00-5,00 arasında bir başarıya, Meslek lisesi öğrencilerinin (yüzde 24,8) 5,00’lük not sistemi üzerinden yüzde 3,9’unun 2,00-3,00 arasında, yüzde 44,2’sinin 3,00-4,00 arasında, yüzde 51,9’unun 4,00-5,00 arasında bir başarıya sahiptirler.

Tablo 9
Öğrencilerin Okuduğu Okul Türü ve Okuldaki Başarı Durumlarına Göre Dağılımları

Başarı	Okul Türü							
	Anadolu		Genel		Meslek		Genel	
	f	%	f	%	f	%	f	%
2-3	0	0	25	13,6	3	3,9	28	9
3-4	4	8,0	77	41,8	34	44,2	115	37
4-5	46	92,0	82	44,6	40	51,9	168	54
Toplam	50	16	184	59.2	77	24.8	311	100

Tablo 10'da öğrencilerin okuduğu okul türü ve dershaneye gidiş yıllarına göre Anadolu lisesi öğrencilerinin (yüzde 16) yüzde, 42,0'sinin 1 yıl, yüzde 46,0'sının 2 yıl, yüzde 10,0'unun 3 yıl, yüzde 2,0'sinin 4 yıl, Genel lise öğrencilerinin (yüzde 59,2) yüzde, 56,0'sının 1 yıl, yüzde 42,2'sinin 2 yıl, yüzde 3,3'ünün 3 yıl, yüzde 0,5'inin 4 yıl, Meslek lisesi öğrencilerinin (yüzde 24,8) yüzde, 70,1'inin 1 yıl, yüzde 27,3'ünün 2 yıl, yüzde 2,6'sının 4 yıl dershanelere devam etmişlerdir.

Tablo 10
Öğrencilerin Okuduğu Okul Türü Ve Dershaneye Gidiş Yıllarına Göre Dağılımları

Dershane Süresi	Okul Türü							
	Anadolu		Genel		Meslek		Genel	
	f	%	f	%	f	%	f	%
1 yıl	21	42,0	103	56,0	54	70,1	178	57.2
2 yıl	23	46,0	74	40,2	21	27,3	118	37.9
3 yıl	5	10,0	6	3,3	0	0	11	3.5
4 yıl	1	2,0	1	,5	2	2.6	4	1.3
Toplam	50	16	184	59.2	77	24.8	311	100

Tablo 11'de öğrencilerin okuldaki başarı durumları ve bölümlerine göre dağılımlarına bakıldığında, öğrencilerin yüzde 0,3'ünün sayısal, yüzde 58,2'inin eşit ağırlık, yüzde 18'inin sözel, yüzde 23,5'inin diğer (meslek liselerinin farklı bölümleri) bölümlerde okuduğu, öğrencilerin yüzde 9,0'unun 2,00-3,00 arasında, yüzde 37,0'sinin 3,00-4,00 arasında, yüzde 54,0'ünün 4,00-5,00 arasında bir başarıya sahip olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 11
Öğrencilerin Okuldaki Başarı Durumları ve Bölümlerine Göre Dağılımları

Bölüm	Başarı Durumları							
	2		3		4		Genel	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Sayısal	0	0	1	0.3	0	0	1	,3
Eşit Ağırlık	16	5.1	52	16.7	113	36.3	181	58.2
Sözel	9	2.9	29	9.3	18	5.8	56	18
Diğer	3	1	33	10.6	37	11.9	73	23.5
Toplam	28	9	115	37	168	54	311	100

Tablo 12'de öğrencilerin okuldaki başarı durumları ve dershaneye gidiş yıllarına göre dağılımlarına bakıldığında, öğrencilerin 5,00'lik not sistemi üzerinden başarı ortalaması 2,00-3,00 arasında olanların (yüzde 9,0) yüzde 75,0'inin 1 yıl, yüzde 21,4'ünün 2 yıl, yüzde 3,6'sının 3 yıl, başarı ortalaması 3,00-4,00 arasında olanların (yüzde 37,0) yüzde 60,0'ının 1 yıl, yüzde 32,2'sinin 2 yıl, yüzde 5,2'sinin 3 yıl, yüzde 2,6'sının 4 yıl, başarı ortalaması 4,00-

5,00 arasında olanların (yüzde 54,0) yüzde 52,4'ünün 1 yıl, yüzde 44,6'sının 2 yıl, yüzde 2,4'ünün 3 yıl, yüzde 0,6'sının 4 yıl dershaneye gittiği tespit edilmiştir.

Tablo 12

Öğrencilerin Okuldaki Başarı Durumları Ve Dershaneye Gidiş Yıllarına Göre Dağılımları

Dershane Suresi	Başarı Durumları						Genel	
	2		3		4		f	%
	f	%	f	%	f	%	f	%
1 yıl	21	75,0	69	60,0	88	52,4	178	57,2
2 yıl	6	21,4	37	32,2	75	44,6	118	37,9
3 yıl	1	3,6	6	5,2	4	2,4	11	3,5
4 yıl	0	0	3	2,6	1	0,6	4	1,3
Toplam	28	9	115	37	168	54	311	100

Dershanelerdeki öğrencilerin daha çok kız öğrencilerden (% 52,4) oluştuğu, 4,00-5,00 not ortalamasına erkeklerin % 50'sinin, kızların % 54'ünün sahip olduğu, bu bağlamda kız öğrencilerin daha yüksek not başarısına sahip olduğu ifade edilebilir. Genel liselerdeki sözel öğrencilerinin % 25 ile diğer lise türlerine göre daha yüksek olduğu görülmektedir. 4-5 arasında not başarısına Anadolu lisesi öğrencilerinin % 92'si, genel lise öğrencilerinin % 44,6'sı, meslek lisesi öğrencilerinin % 51,9'u sahiptir. Bu bakımdan Anadolu lisesi öğrencilerinin 4-5 arasında not başarısına sahip olmaları bakımından diğer okul türlerindeki öğrencilerden bir hayli üstün oldukları söylenebilir. Başarıya göre, 2-3 not ortalamasına sahip öğrencilerin % 25'nin, 3-4 not ortalamasına sahip öğrencilerin % 40'ının, 4-5 not ortalamasına sahip öğrencilerin % 47,6'sının bir yıldan daha fazla dershaneye gittiği görülmektedir. 4-5 arasında not başarısına sahip olan öğrencilerin, kendilerinden daha düşük not ortalamasına sahip öğrencilere göre daha fazla yıl dershaneye gittiği, bu nedenle dershaneye gitmenin okul başarısını olumlu etkilediği söylenebilir.

Öğrencilerin dershanelerdeki coğrafya öğretiminin yöntem teknik ve ilkeler konusundaki görüşleri ise oldukça değişkendir. Öğrencilerin dershanelerdeki coğrafya öğretiminde yöntem, teknik ve ilkeler konusundaki görüşleri, öğrencilerin cinsiyetine göre irdelenmiş ve ilişki düzeyini aramaya yönelik yapılan istatistiksel işlemler Tablo13'te verilmiştir. Yapılan t testi sonuçlarına göre, Cinsiyetle yöntem teknik ve ilkeler sorularına verilen cevap ortalamalarına bakıldığında 2. soru, 4. soru, 6.soru, 8. soru, 9. soru ve 10. soru ortalamaları arasında %5 anlam düzeyinde anlamlı fark bulunmuştur. Diğer soru ortalamaları ile cinsiyet arasında anlamlı fark bulunmamıştır. Soruların ayrıntılı analizi ise Tablo 13 teki gibidir.

Tablo 13

Öğrencilerin Cinsiyetine Göre, Dershanelerdeki Coğrafya Öğretiminde “Yöntem, Teknik ve İlkeler” Konusundaki Görüşleri-1

Yöntem Teknik v İlke Soru Numaraları	Cinsiyet	X	s.s.	Sd	t	P
1. Öğretmenimiz bize coğrafya konuları ile ilgili soru sorar bizde cevap veririz.	E	3,95	1,05	309	1,46	,15
	K	4,11	,94			
2. Öğretmenimiz coğrafya konularını sadece anlatır.	E	3,53	1,27	309	3,12	,00*
	K	3,06	1,42			

3. Öğretmenimiz konu ile ilgili varsa gündemde olan konulardan bahseder.	E	3,72	1,17	309	-,74	,46
	K	3,82	1,19			
4. Öğretmenimiz uygun bir konu açarak öğrencilerin aralarında tartışmasını sağlar.	E	2,95	1,23	309	3,03	,00*
	K	2,53	1,24			
5. Öğretmenimiz coğrafya konularını anlatırken çevremizdeki doğal mekanlardan örnekler verir.	E	4,11	,98	309	-,81	,42
	K	4,20	1,06			
6. Öğretmenimiz sınıfta gruplar oluşturarak konuların aşırtılmasını ve sınıfta tartışılmasını sağlar.	E	2,07	1,31	309	2,17	,03*
	K	1,77	1,18			
7. Öğretmenimiz coğrafya konularını yeri geldikçe bizlerin ilgi duyduğu alanlarla bağlantı kurarak verir.	E	3,72	1,08	309	1,51	,13
	K	3,53	1,19			
8. Öğretmenimiz Coğrafya konularını kendi hazırladığı görsel araçları kullanarak anlatır.	E	2,81	1,40	309	3,40	,00*
	K	2,27	1,40			
9. Öğretmenimiz bizi araziye, çalışma ve gözlem amacıyla götürür.	E	1,47	1,07	309	2,42	,02*
	K	1,22	,75			
10. Öğretmenimiz rehber ve yol göstericidir. Sınıfta ders etkinliklerinin büyük bölümünü öğrenciler gerçekleştirir.	E	2,40	1,38	309	2,08	,04*
	K	2,08	1,32			
11. Öğretmenimiz bizleri düşünmeye, ortaya farklı görüş atmaya teşvik eder. Cesaretlendirir.	E	4,06	1,13	309	,94	,35
	K	3,94	1,15			
12. Öğretmenimiz sınıftaki tüm etkinliklere hakimdir./ hakim olmaya çalışır.	E	4,09	1,14	309	-,56	,58
	K	4,17	1,10			

*p<.05

Dershanelerdeki coğrafya öğretiminde “Öğretmenimiz bize coğrafya konuları ile ilgili soru sorar bizde cevap veririz.”, “Öğretmenimiz bizleri düşünmeye, ortaya farklı görüş atmaya teşvik eder. Cesaretlendirir.” ve “Öğretmenimiz coğrafya konularını anlatırken çevremizdeki doğal mekanlardan örnekler verir.” ifadelerine cevap olarak erkek ve kız öğrencilerde “çoğu zaman” bulunmuş olup erkek ve kız öğrencilerin görüşleri arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır. “Öğretmenimiz coğrafya konularını sadece anlatır.”

ifadesine cevap olarak erkek öğrencilerde “çoğu zaman” kız öğrencilerde “ara sıra” bulunduğundan erkek ve kız öğrencilerin görüşleri arasında anlamlı bir fark oluşmuştur. Kız ve erkek öğrencilerin görüşleri arasında anlamlı bir farkın olma nedeni; kız öğrencilerin, anlatım metodunun yanında soru cevap yönteminin de kullanıldığını düşünmüş olabileceklerinden kaynaklanabilir. Elde edilen bulgulara göre dersanelerdeki coğrafya öğretiminde yöntem ve teknik olarak çoğunlukla anlatım ve soru cevap yönteminin kullanıldığı, soru cevap yönteminin ön plana çıkarılmasıyla öğrencilerin görüşlerini ders içinde kolaylıkla ifade edebildiği, konuların çevredeki doğal unsurlarla ilişkilendirildiği söylenebilir.

Dersanelerdeki coğrafya öğretiminde “Öğretmenimiz sınıftaki tüm etkinliklere hakimdir. Hakim olmaya çalışır.” ifadesine cevap olarak erkek ve kız öğrencilerde “çoğu zaman” bulunmuştur. Erkek ve kız öğrencilerin görüşleri arasında anlamlı bir fark yoktur. “Öğretmenimiz rehber ve yol göstericidir. Sınıfta ders etkinliklerinin büyük bölümünü öğrenciler gerçekleştirir.” ve “Öğretmenimiz sınıfta gruplar oluşturarak konuların araştırılmasını ve sınıfta tartışılmasını sağlar.” ifadelerine cevap olarak erkek ve kız öğrencilerde “çok nadir” bulunmuş ise de erkek ve kız öğrencilerin görüşleri arasında anlamlı bir fark vardır. “Öğretmenimiz uygun bir konu açarak öğrencilerin aralarında tartışmasını sağlar.” ifadesine cevap olarak erkek ve kız öğrencilerde “ara sıra” bulunmuş ise de erkek ve kız öğrencilerin görüşleri arasında anlamlı bir fark vardır. Buna göre; dersanelerdeki coğrafya öğretiminde, öğretim etkinliklerinin büyük bölümünün öğretmen tarafından yerine getirildiği, öğrencilerin dersin işlenişinde aktif rol almadığı, özellikle konuların öğrencilerce tartışılmasını sağlayacak bir ortamın oluşturulmadığı söylenebilir. Bu durumun nedeni belirli bir zaman içerisinde tüm coğrafya konularının yetiştirilme zorunluluğu olabilir.

Dersanelerdeki coğrafya öğretiminde “Öğretmenimiz bizi araziye, çalışma ve gözlem amacıyla götürür.” ifadesine cevap olarak erkek ve kız öğrencilerde “hiçbir zaman” bulunmuş ise de erkek ve kız öğrencilerin görüşleri arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. Bu bakımdan coğrafya konularının gerçek süreçlerinin öğrencilere yansıtılmadığı, teorik bilgilerin kazandırılmasına önem verildiği söylenebilir.

Sonuç ve Değerlendirme

Türkiye’de dersaneler günümüz sınav sistemi nedeniyle örgün eğitimin ayrılmaz bir parçası haline gelmiştir. Öğrencilerin dersanelere başlama süresi Üniversite sınavının çok öncesine dayanmaktadır. Dersanelere başlama zamanı ilköğretim birinci kademesine kadar düşmektedir.

Dersanelerdeki coğrafya öğretimi sadece ÖSS sınavına hazırlanmaya yönelik olarak örgütlenmiştir.

Dersanelerdeki coğrafya öğretiminde günümüz dünyasındaki eğitim bilimlerinde ortaya konulan modern öğretim yöntemlerinin yeri oldukça azdır. Derslerde sınav süresi de düşünülerek konular sıkıştırılmış şekilde yoğun olarak işlenmekte, öğrencilere aşırı bilgi yüklemesi yapılmaya çalışılmaktadır.

Dersanelerdeki coğrafya öğretiminde ders işlenirken en çok anlatım ve soru-cevap yöntemi kullanılmaktadır. Coğrafya konularının daha iyi kavranmasını sağlayacak işbirliği, tartışma, gezi gözlem gibi metotların kullanılma sıklığı çak az ya da hiç yoktur. Eğitim

öğretim faaliyetinin sürdürülmesinde aktivitenin tamamına yakını öğretmen tarafından gerçekleştirilmektedir.

Coğrafya derslerinde görsel ve işitsel araçlara çok az yer verildiği gözlenmiştir. Tabii ve beşeri olayları oluşum, dağılım ve karşılıklı etkileşim ilkeleri ışığında inceleyen coğrafya bilimi yaşam ile doğrudan ilgili hatta yaşam ile iç içedir. Gezi-gözlem faaliyetinin yapılamadığı dersanelerdeki coğrafya öğretiminde, coğrafi olayların öğrencilerin zihninde daha da somutlaşması ve kalıcı olması için görsel ve işitsel araç ve gereçlere önem verilmelidir.

Öğretmenlerin derleri işlerken öğrencilerin ilgilerini çekmek için fazla bir çaba harcamadıkları direk konuya girdikleri, dersi monotonluktan kurtaramadıkları tespit edilmiştir.

Ders içinde aktif olan öğrencilerin yeterince ödüllendirilmediği tespit edilmiştir. Öğrencilerin derslerde aktif olan ödüllendirilmesi, öğrencilerin motivasyonlarını canlı tutacak ve derse katılımını arttıracaktır.

Değerlendirmelerin tamamına yakını, ÖSS sınavında çıkan soru tiplerine bağlı olarak test tekniği ile yapılmaktadır. Bu durum öğrencilerin önlerine konulan seçenekler üzerinde düşünmelerini ve fikir yürütmelerini sağlamakta, düşüncelerini sınırları belirlenmiş bir alanda tutmaya zorlamaktadır. Bu yapı öğrencilerdeki yaratıcı düşünceyi köreltmektedir.

Öğrencilerin ortaöğretimde okutulan derslere verdikleri önem, ÖSS sınavındaki soru sayısı ve kazanmak istedikleri bölümlere sağladıkları puan değeriyle paraleldir. Bu yaklaşım coğrafya dersinin önemini azaltmakta, gerçek yaşamın içinde taşıdığı değeri, öğrencilerin düşüncelerinde bulamamaktadır.

Kaynakça

- Akbulut, G. (2004). Coğrafya ve aktif öğretim yöntemleri. *Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(1).
- Coşkun, M. (2004). Coğrafya öğretiminde proje yaklaşımı. *Gazi Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(2).
- Demirkaya, H., & Tokcan, H. (2006). Coğrafya öğretiminde televizyon ve video kullanımı. *Milli Eğitim Üç Aylık Eğitim ve Sosyal Bilimler Dergisi*, 35(171).
- Duman, T. (1986). *Özel dersaneler*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Giddens, A. (2000). *Sosyoloji* (Çev. H. Özel & C. Güzel) Ankara: Ayraç Yayınevi.
- Güngördü, E. (1999). *Coğrafya'da öğretim yöntemleri ilkeler ve uygulamalar*. Ankara: Özcan Ofset.
- Huberman, M. (1992). Teacher development and instructional mastery. In A. Hargreaves and M. Pullan (Eds.), *Understanding teacher development* (pp. 122-142). London: Cassell.
- Ilgar, R., & Korkut, C. (2005, September). *The new approaches on geography lesson books*. Paper presented at International Educational Technology Conference, Sakarya, Turkey.
- Ilgar, R. (2006). Coğrafya öğretiminde temel sorunlar ve çözüm önerileri. *Milli Eğitim Üç Aylık Eğitim ve Sosyal Bilimler Dergisi*, 35(171).
- Ilgar, R. (2007). Çevre eğitiminde yaygın eğitimin rolü ve önemi. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23, 38-50.
- İpşir, D. (2002). Sınıf yönetiminde öğrencilerle sağlıklı iletişim kurabilmenin ve olumlu sınıf ortamı yaratmanın rolleri. *Milli Eğitim Dergisi*, 153-154.
- Mckeachie, W. (1999). *Teaching tips*. Boston: Houghton Mifflin Company.
- Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi (2001). *ÖSS sınav kılavuzu*. Ankara: ÖSYM.
- Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi (2007). *Öğrenci seçme ve yerleştirme sistemi kılavuzu*. Ankara: ÖSYM.
- Öztürk, M. K. (2002). Liselerde coğrafya öğretiminde araç, gereç, materyal kullanımı ve önemi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(22).
- Sezer, A., & Tokcan, H. (2003). İşbirliğine dayalı öğrenmenin coğrafya dersinde akademik başarı üzerine etkisi. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23(3).
- Sönmez, V. (1998). *Sosyal bilgiler öğretimi ve öğretmen kılavuzu*. Ankara: Anı Yayıncılık.

- Tay, B. (2004). Sosyal bilgiler dersinde anlamlandırma stratejilerinin yeri ve önemi. *Gazi Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi, 5(2)*.
- Tomal, N. (2004). Liselerimizde uygulanan coğrafya öğretim programlarının sorunları ve çözüm önerileri. *Burdur Eğitim Fakültesi Dergisi, 5(8)*.
- Turan, İ. (2004). Lise ülkeler coğrafyası eğitiminde verimliliği yükseltmenin başlıca yöntem ve ilkeleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi, 12(1)*.
- Uludağ, Z., & Odacı, H. (2002). Eğitim öğretim faaliyetlerinde fiziksel mekan. *Milli Eğitim Dergisi, 153-154*.
- Ünal, Ç., & Çelikkaya, T. (2004). İlköğretim 1. kademe sosyal bilgiler dersi coğrafya konularının öğretiminde kullanılan yöntem ve teknikler ile bunların uygulanma sıklığı. *Doğu Coğrafya Dergisi, 11*.
- Yapıcı, M., & Gülveren, H. (2002). Öğrenci açısından öğretmen nitelikleri. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 3(4)*.
- Yıldırım, İ., & Ergene, T. (2003). Lise son sınıf öğrencilerinin akademik başarılarının yordayıcısı olarak sınav kaygısı, boyun eğici davranışlar ve sosyal destek. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 25*.